

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PSICHOLOGŲ PRAKTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-762

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. rugsėjo 22 d. sprendimo Nr. SV-S-197 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.9 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos psichologų praktinės veiklos įstatymo projektui Nr. XIVP-762 (toliau – projektas) ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto 2 straipsnio 2 dalyje psichologas apibrėžtas kaip asmuo, Lietuvos Respublikos psichologų praktinės veiklos įstatymo nustatyta tvarka įgijęs psichologo kvalifikaciją, registruotas Psichologų registre ir užsiimantis psichologo praktine veikla. Tokia nuostata ydinga, nes psichologo kvalifikaciją įgijęs (baigęs projekto 3 straipsnyje nurodytas studijas) asmuo laikytinas psichologu, net jei nesiverčia psichologo praktine veikla, be to, atsižvelgiant į projekto 4 straipsnį, registracija Psichologų registre yra teisės užsiimti psichologo praktine veikla, o ne pripažinimo psichologu sąlyga. Atsižvelgiant į tai, projekto 2 straipsnio 2 dalis tikslintina išbraukiant žodžius „registruotas Psichologų registre ir užsiimantis psichologo praktine veikla“.

2. 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento ([ES](#)) [2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva [95/46/EB](#) (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas) 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas reglamentavimas, susijęs su Europos Sąjungos valstybės narės teise kaip teisiniu duomenų tvarkymo pagrindu. Tuo atveju, kai asmens duomenų tvarkymas grindžiamas nacionaline teise, teisės akte būtina nurodyti asmens duomenų tvarkymo tikslą. Kadangi projekte aptariamos atitinkamos asmens duomenų tvarkymo operacijos, tokios kaip asmens duomenų viešas skelbimas ir kt., siūlytina projekto straipsniuose, kuriuose yra reglamentuojamas asmens duomenų tvarkymas, aptarti teisėtus tikslus, kurių siekiant bus atliekami atitinkami asmens duomenų tvarkymo veiksmai.

3. Pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 40 straipsnio 2 dalį licencijų išdavimo funkcijoms atlikti negali būti steigiami nauji valstybės registrai ir informacinės sistemos, jeigu Europos Sąjungos teisės aktuose ar jų įgyvendinamuosiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nėra nustatyta kitaip. Kadangi teisę užsiimti psichologo praktine veikla asmuo įgyja tik užsiregistravęs Psichologų registre, registracija

prilyginama licencijos išdavimui. Pagal Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 7 dalį licencija gali būti įrašas Licencijų informacinėje sistemoje, kuriuo įstatymų nustatytais atvejais suteikiama teisė vykdyti tam tikros rūšies ūkinę veiklą, todėl informacija apie asmenims išduotus psichologo pažymėjimus gali būti suvedama ir formuojamas turinčių teisę užsiimti psichologo praktika sąrašas Licencijų informacinėje sistemoje. Asmuo įgytą teisę užsiimti psichologo praktine veikla nuo įrašo Licencijų informacinėje sistemoje atsiradimo dienos. Taip būtų sutaupyta valstybės biudžeto lėšų, nes nebereikėtų kurti atskiro Psichologų registro. Atitinkamai turėtų būti koreguojamos projekto 1, 2, 4, 5, 6, 8, 11 ir 12 straipsnių nuostatos.

4. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje valstybės kontroliuojamomis profesijomis laikomos tokios profesijos, kai viešąjį interesą užtikrinančias funkcijas vykdo savarankiška profesine (privačia) veikla besiverčiantys asmenys (už atlygį), o jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė turi kontroliuoti, kaip jos vykdomos. Taigi, jei psichologų profesija taptų valstybės reguliuojama profesija, įstatymu turi būti nustatytas tinkamas jos priežiūros mechanizmas, kurio projekte nėra numatyta. Projekte numatytas tik skundų dėl psichologų atskirų profesinės veiklos aspektų (profesinės etikos reikalavimų laikymosi) nagrinėjimas.

Atsižvelgiant į tai, projekte siūlytina nurodyti, kad psichologų praktinės veiklos priežiūros vykdymo tvarką nustato Vyriausybė, o ją vykdo Vyriausybės įgaliota institucija.

5. Atsižvelgiant į projekto 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžtą psichologo sąvoką, papildomas kvalifikacijos ir kompetencijos paminėjimas apibrėžiant psichologo praktinę veiklą yra perteklinis, todėl siūlytina projekto 2 straipsnio 5 dalį išdėstyti taip:

„5. **Psichologo praktinė veikla** – psichologo profesinė veikla, apimanti psichologo paslaugų gavėjo psichologinį įvertinimą ir testavimą, psichologinę ekspertizę, psichologinį konsultavimą, psichologinės intervencijos taikymą, psichologo šviečiamąją ir prevencinę veiklą“.

6. Atsižvelgiant į tai, kad psichologo pažymėjime siūloma įrašyti psichologo veiklas / sritis, siūlytina patikslinti projekto 2 straipsnio 6 dalį ją išdėstant taip:

„6. **Psichologo praktinės veiklos sritis** – psichologo pažymėjime įrašyta psichologo profesinės veiklos sritis, kurioje psichologas turi teisę vykdyti psichologo praktinę veiklą.“

7. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 1 straipsnio 1 punktą nustato mokslo ir studijų valstybinį reguliavimą, ir tai, kad užsienyje įgyta psichologo profesinė kvalifikacija turės būti pripažįstama vadovaujantis Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymu, siūlytina koreguoti projekto 3 straipsnį, suderinant jį su Mokslo ir studijų įstatyme vartojamomis sąvokomis ir Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymu. Siūlytina projekto 3 straipsnį išdėstyti taip:

„3 straipsnis. Psichologo profesinės kvalifikacijos įgijimas

Psichologo profesinė kvalifikacija įgyjama baigus universitetines pirmosios ir antrosios pakopų psichologijos studijų krypties studijas arba vientisąsias universitetines psichologijos studijų krypties studijas arba įgijus lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją. Užsienio valstybėse įgyta psichologo profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.“

8. Pagal Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir Licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Licencijavimo pagrindų aprašas), 18.3 papunktį veiklos licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose turi būti įtvirtintos licencijos išdavimo sąlygos, tai yra esminiai reikalavimai ūkio subjektui, siekiančiam užsiimti licencijuojama veikla. Projekto 5 straipsnio 1 dalyje nustatyti ne esminiai reikalavimai asmeniui, norinčiam užsiimti psichologo praktine veikla, bet procedūrinės nuostatos – pateiktinų dokumentų ir duomenų sąrašas, kuris galėtų būti įtvirtintas poįstatyminiame teisės akte – licencijavimo taisyklėse. Atsižvelgiant į tai, siūlytina projekte aiškiai nurodyti visus esminius reikalavimus asmeniui, siekiančiam gauti teisę užsiimti psichologo praktine veikla, ir atsisakyti procedūrinių nuostatų dėl pateiktinų dokumentų ir duomenų.

9. Iš projekto 5 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir 6 dalies 3 punkto nuostatų nėra aišku, ar asmuo, baigęs universitetines psichologijos studijų krypties psichologijos bakalauro ir psichologijos magistro studijas arba vientisą universitetines psichologijos krypties studijas, galėtų prašyti leisti užsiimti psichologo praktika bet kurioje srityje, ar taikytini papildomi reikalavimai dėl konkrečios kvalifikacijos ar darbo patirties norint užsiimti psichologo praktika tam tikroje srityje, todėl siūlytina papildyti projektą nuostatomis, aiškiai apibrėžiančiomis reikalavimus asmenims, norintiems užsiimti psichologo praktika konkrečiose srityse.

10. Pagal Licencijavimo pagrindų aprašo 18.6 papunktį licencijavimą reguliuojančiame įstatyme turi būti nustatytos išimties, jeigu jos taikomos, kai licencijos neišdavimas ar motyvuoto atsisakymo išduoti licenciją nepateikimas per nustatytą terminą nelaikomas licencijos išdavimu (šios išimties turi būti pateisinamos svarbiais visuomenės interesais, įskaitant teisėtus trečiųjų asmenų interesus). Atsižvelgiant į tai, siūlytina projekte nustatyti, kad pareiškėjas įgyja teisę užsiimti psichologo praktika, jei per projekto 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą psichologo pažymėjimas neišduodamas arba nepateikiamas motyvuotas atsisakymas išduoti pažymėjimą.

11. Atsižvelgiant į bendrąsias dokumentų apskaitos taisykles, projekto 5 straipsnio 3 dalyje įrašytas reikalavimas pažymėjime nurodyti registracijos numerį yra perteklinis, taip pat perteklinis yra ir antrasis šio straipsnio 3 dalies sakinyss, nes projekto 5 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kada išduodamas psichologo registracijos pažymėjimas. Atsižvelgiant į tai, siūlytina patikslinti projekto 5 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „Teisė užsiimti psichologo praktine veikla suteikiama asmeniui išduodant psichologo pažymėjimą ir įrašant į Psichologų sąrašą Licencijų informacinėje sistemoje.“

12. Reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas duomenų kiekio mažinimo principas, pagal kurį asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių reikia siekiant tikslo, dėl kurių jie tvarkomi. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2021 m. birželio 22 d. sprendime byloje Nr. C-439/19 (110 paragrafas) nurodė, kad „būtinumo reikalavimas nėra įvykdomas, jei nurodytas bendrojo intereso tikslas gali būti tinkamai ir taip pat veiksmingai pasiektas kitomis priemonėmis, kurios mažiau ribotų duomenų subjektų pagrindines laisves ir teises, ypač teises į privatų gyvenimą ir į asmens duomenų apsaugą, garantuojamas Chartijos 7 ir 8 straipsniuose, o nukrypti nuo tokių duomenų apsaugos principo leidžiančios nuostatos ir šio

principo apribojimai negali viršyti to, kas yra griežtai būtina“. Atsižvelgiant į tai bei į projekto 6 straipsnio 1 dalies 4 punkto nuostatą, kad psichologo registracijos galiojimas sustabdomas Lietuvos psichologų etikos komitetui (toliau – Komitetas) antrą kartą per kalendorinius metus priėmus sprendimą, kad psichologas šurkščiai pažeidė psichologo profesinę etiką, projekto 5 straipsnio 6 dalies 6 punkte nurodytas psichologui skirtų sankcijų už Lietuvos psichologų profesinės etikos kodekso pažeidimus viešinimas nėra būtinas ir proporcingas siekiant apsaugoti visuomenės interesus gauti kokybiškas ir etiškas psichologų paslaugas. Atsižvelgiant į tai bei siekiant teisinio reguliavimo aiškumo bei dermės su Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2 straipsnio 7 ir 8 dalyse vartojamomis sąvokomis, taip pat siekiant aiškiai nurodyti, kokia informacija ir duomenys turi būti viešai skelbiami Licencijų informacinėje sistemoje, siūlytina projekto 5 straipsnio 6 dalį išdėstyti taip:

„6. Licencijų informacinės sistemos tvarkytojo interneto svetainėje viešai skelbiami šie duomenys:

- 1) į Psichologų sąrašą įrašyto psichologo vardas ir pavardė;
- 2) asmens įgyta kvalifikacija, kvalifikacinis laipsnis, kvalifikacijos įgijimo data;
- 3) psichologo praktinės veiklos sritis (sritys), kartu nurodant dokumentus, pagrindžiančius jo įgytą kvalifikaciją užsiimti psichologo praktine veikla toje srityje (tose srityse) (aukštojo mokslo diplomus, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka jiems lygiaverčius dokumentus, darbo patirtį liudijančius dokumentus, kitus dokumentus, patvirtinančius papildomos specializacijos įgijimą, nurodant išdavimo datą, įstaigos, išdavusios dokumentą, pavadinimą bei dokumento pavadinimą);
- 4) duomenys apie psichologo kompetencijų tobulinimą ir (ar) papildomos specializacijos įgijimą (baigtų kursų pavadinimas, data, įstaigos, išdavusios kursų baigimo pažymėjimą, pavadinimas);
- 5) duomenys apie psichologo pažymėjimo galiojimo sustabdymą ar panaikinimą (psichologo vardas ir pavardė, psichologo pažymėjimo numeris, terminas, iki kada sustabdytas psichologo pažymėjimo galiojimas, arba įrašas, kad psichologo pažymėjimo galiojimas panaikintas).“

13. Vadovaujantis Reglamento 5 straipsnio 1 dalies e punkte įtvirtintu duomenų saugojimo trukmės apribojimo principu, projekto 5 straipsnis papildytinas jo 6 dalyje nurodytų asmens duomenų viešinimo terminu, kuris turi būti proporcingas tikslui, kurio siekiama.

14. Siekiant dermės su Švietimo įstatymo 2 straipsnio 7 ir 8 dalyse vartojamomis sąvokomis, siūlytina patikslinti projekto 5 straipsnio 7 dalies 2 punkto formuluotę: „jeigu pasikeitė kiti šio straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 6 dalies 1 punkte nurodytuose dokumentuose pateikiami duomenys – šiuos pasikeitimus įrodantys dokumentai.“

15. Atsižvelgiant į tai, kad teismas savo sprendimu gali panaikinti laikiną nušalinimą nuo pareigų ar laikiną teisės užsiimti psichologo praktine veikla sustabdymą, siūlytina projekto 6 straipsnio 1 dalies 2 punktą papildyti nurodant, kad psichologo pažymėjimo galiojimas stabdomas, kol išnyksta teismo sprendimu nustatytas psichologo pažymėjimo galiojimo sustabdymo

pagrindas, aiškiai įvardijant, kad nušalinama tik nuo su psichologo praktine veikla susijusių pareigų, bei šį punktą formuluoti taip:

„2) įsigaliojus teismo sprendimui dėl psichologo laikino nušalinimo nuo pareigų, kurias eidamas psichologas užsiima psichologo praktine veikla, ar laikino teisės užsiimti psichologo praktine veikla sustabdymo, psichologo laikino nušalinimo nuo pareigų, kurias eidamas psichologas užsiima psichologo praktine veikla, ar laikino teisės užsiimti psichologo praktine veikla sustabdymo laikotarpiu;“.

16. Pagal Licencijavimo pagrindų aprašo 18.8 papunktį licencijavimą reglamentuojančiame įstatyme turėtų būti nuostata, kad prieš licencijos galiojimo sustabdymą, jeigu nustatyti trūkumai yra neesminiai ar nekeliantys rizikos pažeisti svarbius visuomenės interesus, licencijos turėtojas turi būti įspėjamas apie numatomą taikyti poveikio priemonę. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atitinkama nuostata papildyti projekto 6 straipsnį.

17. Pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatyme ir Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatyme už šiurkščius pacientų teisių pažeidimus, analogiškus projekto 6 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytiems psichologo profesinės etikos pažeidimams, numatytas medicinos ar slaugos praktikos licencijos galiojimo panaikinimas, taip pat numatyta, kad tokiu atveju dėl naujos licencijos išdavimo galima kreiptis tik praėjus trims mėnesiams nuo licencijos galiojimo panaikinimo dienos. Atsižvelgiant į tai, projekto 6 straipsnio 1 dalies 4 punkto turėtų būti atsisakyta, projekto 6 straipsnio 5 dalis papildytina psichologo pažymėjimo galiojimo panaikinimo pagrindu „5) Lietuvos psichologų etikos komitetui nustačius, kad psichologas šiurkščiai pažeidė psichologo profesinę etiką: šiurkščiai elgėsi ir (ar) žemino psichologo paslaugų gavėjo orumą; pasinaudojo pareigomis, norėdamas sau gauti neteisėtų pajamų arba dėl kitokių asmeninių paskatų; seksualiai priekabiavo prie psichologo paslaugų gavėjo; sukčiavo ar atliko vagystę iš psichologo paslaugų gavėjo; būdamas neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių ar toksinių medžiagų teikė psichologo paslaugų gavėjui paslaugas; atliko kitą veiką, kuria buvo šiurkščiai pažeistos psichologo paslaugų gavėjo teisės“. Taip pat projekto 6 straipsnio 7 dalis papildytina nuostata, kad „Asmuo, kurio psichologo pažymėjimo galiojimas buvo panaikintas šio straipsnio 5 dalies 5 punkto pagrindu, kreiptis dėl psichologo pažymėjimo išdavimo gali praėjus trims mėnesiams nuo psichologo pažymėjimo galiojimo panaikinimo dienos“.

18. Siūlytina tikslinti projekto 6 straipsnio 5 dalies 4 punktą, nurodant, kas turi pateikti informaciją Licencijų informacinės sistemos tvarkytojui apie psichologo mirtį. Taip pat projekto 6 straipsnyje reikėtų nurodyti pasekmes, kurios numatomos psichologui, jei jis neinformuoja Komiteto (atsižvelgiant į šio nutarimo 4 punkte pateiktą pasiūlymą – psichologų praktinės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos) apie projekto 6 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose arba 5 dalies 2 punkte nurodytą teismo sprendimą.

19. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos darbo kodekso 29 straipsnį, siūlytina tikslinti projekto 7 straipsnio 3 punktą ir jį išdėstyti taip: „3) įgyti papildomą specializaciją, tobulinti kvalifikaciją šio įstatymo 10 straipsnyje nustatyta tvarka“.

20. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas ne kartą yra konstatavęs, kad poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad esminės psichologo veiklos sąlygos turi būti apibrėžtos įstatyminiu lygmeniu, siūlytina tikslinti projekto 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą, nustatant, kad psichologas, užsiimantis psichologo praktine veikla, privalo laikytis šiame įstatyme nustatytų psichologo praktinės veiklos sąlygų.

21. Profesinės etikos reikalavimai įprastai apibrėžiami atitinkamos profesijos specialistų bendrai tos profesijos atstovams pripažįstant būtinus etikos reikalavimus ir jų laikymosi svarbą savo profesijoje. Profesinės etikos laikymasis yra būtina psichologo profesinės veiklos sąlyga, todėl svarbu, kad šios profesijos atstovai kaip įmanoma labiau įsitrauktų į visas veiklas, užtikrinančias psichologų gerą vardą ir reputaciją. Atsižvelgiant į tai, siūlytina koreguoti projekto 9 straipsnio 1, 2, 7 ir 8 dalis, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai numatytas Lietuvos psichologų profesinės etikos kodekso, Komiteto ir jo nuostatų tvirtinimo, techninio aptarnavimo funkcijas pavedant psichologams atstovaujančiai nevyriausybinei organizacijai.

22. Projekto 9 straipsnio 2 dalis numato Komiteto sudėtį, į kurią įtraukiami ir valstybės institucijų (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos) atstovai. Siūlytina į Komiteto sudėtį įtraukti ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos atstovą, nes sveikatos apsaugos ministrui priskirtose veiklos srityse dirba ne tik medicinos psichologai, dirbantys sveikatos priežiūros įstaigose, bet ir visuomenės sveikatos biuruose paslaugas teikiantys psichologai. Be to, įvertinus tai, kad psichologų profesinės etikos klausimai ir problemos dažnai yra susijusios su psichologo paslaugos gavėjo patirtimi ir galimais jo teisių pažeidimais gaunant psichologo paslaugas, siūlytina į Komiteto sudėtį įtraukti ne vieną, o du psichologų paslaugų gavėjų interesams atstovaujančių organizacijų atstovus.

Taip pat projekto 9 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad „10 iš 11 Lietuvos psichologų etikos komiteto narių turi būti psichologai“. Pagal projekto 2 straipsnio 2 dalį psichologas yra asmuo, Psichologų praktinės veiklos įstatymo nustatyta tvarka įgijęs psichologo kvalifikaciją, registruotas Psichologų registre ir užsiimantis psichologo praktine veikla. Pagal projekto 9 straipsnio 3 dalį „į Etikos komitetą deleguojamas tik nepriekaištingos reputacijos, ne trumpiau kaip 3 metus psichologo praktine veikla užsiimantis ar ne mažesnę kaip 3 metų narystės psichologų paslaugų gavėjų organizacijoje patirtį turintis asmuo“. Atsižvelgiant į Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Teisingumo ministerijos veiklos sritis ir specifiką, tikėtina, kad dauguma šiose ministerijose dirbančių darbuotojų bei valstybės tarnautojų nėra psichologai (kaip tai apibrėžta projekto 2 straipsnio 2 dalyje), taip pat neturės nei psichologo praktinės veiklos, nei narystės psichologų paslaugų gavėjų organizacijoje patirties.

Atsižvelgiant į tai, siekiant, kad būtų iš ko sudaryti Komitetą, siūlytina projekto 9 straipsnio 2 dalyje numatyti mažesnę Komiteto narių psichologų skaičių, o projekto 9 straipsnio 3 dalyje valstybės institucijų skiriamiems atstovams numatyti kitokios darbo patirties reikalavimą,

pavyzdžiui: „atstovai, kurių darbo funkcijos susijusios su psichologinės pagalbos teikimo atitinkamoje srityje reglamentavimu, koordinavimu, organizavimu“.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo ministerijoje dirbantys darbuotojai bei valstybės tarnautojai nėra psichologai, o Teisingumo ministerija psichologinės pagalbos teikimo nereglamentuoja, nekoordinuoja ir neorganizuoja, siūlytina projekto 9 straipsnio 2 dalyje Teisingumo ministerijos atstovą išbraukti.

23. Siūlytina projekto 9 straipsnio 9 dalies 1 punktą papildyti aiškiai nurodant, kokie sprendimai gali būti priimti (be kita ko, ar galėtų būti priimtas sprendimas atsisakyti priimti ir nagrinėti gautą skundą ir kokiais atvejais), kokios sankcijos šių sprendimų pagrindu gali būti taikomos pažeidimą padariusiam psichologui, taip pat šias sankcijas taikantys subjektai, t. y. reikėtų nurodyti, ar tokių sprendimų pagrindu gali būti stabdomas ar panaikinamas teisės užsiimti psichologo praktika galiojimas, ar taikomos kokios kitos sankcijos. Taip pat derėtų aiškiai apibrėžti tai, kokios aplinkybės laikomos sunkinančiomis ir lengvinančiomis. Siekiant teisinio aiškumo, taip pat siūlytina aiškiai nurodyti tokių Komiteto sprendimų apskundimo tvarką – ar jie skundžiami administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka, ar bendrosios kompetencijos teismui – Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, nustatyti, kad Komiteto sprendimus turi teisę skusti ne tik psichologai, bet ir skundus padavę asmenys, taip pat nustatyti Komiteto sprendimo įsigaliojimo tvarką, jei jis per nustatytą terminą nėra skundžiamas, Komiteto sprendimų pateikimo pareiškėjams, psichologui ir kitiems suinteresuotiems subjektams tvarką ir terminus.

Taip pat siūlytina įstatyme nurodyti maksimalų terminą, per kurį pareiškėjų skundai turi būti išnagrinėti Komitete, kartu nurodant, kokį laikotarpį galėtų trukti papildomi tyrimai ir ar šių papildomų tyrimų laikotarpis įskaitomas į sprendimo priėmimo trukmę.

24. Projekto 9 straipsnio 10 dalis nustato, kad Komiteto priimti sprendimai ir kiti teisės aktais numatyti dokumentai skelbiami Komiteto interneto svetainėje. Vertinant tai, kad Komiteto sprendimuose ar kituose dokumentuose gali būti nurodyti psichologų, skundą pateikusių asmenų ir kitų asmenų asmens duomenys, įskaitant ir specialių kategorijų asmens duomenis, bei atsižvelgiant į Reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkte įtvirtintą duomenų kiekio mažinimo principą, siūlytina projekto 9 straipsnio 10 dalyje nurodyti, kad Komiteto interneto svetainėje šie dokumentai skelbiami tik nuasmeninti.

25. Siekiant dermės su Mokslo ir studijų įstatymu, nustatančiu, kad aukštojo mokslo kvalifikacijas teikia aukštosios mokyklos asmenims, baigusiems aukštojo mokslo studijas, ir jį įgyvendinančiais teisės aktais, siūlytina koreguoti projekto 10 straipsnio pavadinimą bei 1 dalį ir juos dėstyti taip:

„10 straipsnis. Psichologų papildomų kompetencijų įgijimo ir jų turimų kompetencijų tobulinimo organizavimas ir finansavimas

1. Psichologų papildomų kompetencijų įgijimo, jų turimų kompetencijų tobulinimo, siekiant įgyti įstaigoje (organizacijoje) einamoms pareigoms reikalingą kompetenciją, taip pat kompetencijų tobulinimo papildomai tuo atveju, kai psichologas praktinę veiklą per pastaruosius 5 metus vykdė trumpiau nei 3 metus, organizavimo, įskaitant papildomų kompetencijų įgijimo ir

(ar) turimų kompetencijų tobulinimo reikalavimų nustatymą, finansavimo tvarką ir sąlygas nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.“

26. Projekto 10 straipsnio 1 dalies, numatančios, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija nustato papildomų kompetencijų įgijimo ar turimų kompetencijų tobulinimo finansavimo tvarką, nuostata suponuoja, kad visų psichologų, nepriklausomai nuo jų veiklos pobūdžio, kompetencijų tobulinimo tikslo ar papildomų kompetencijų įgijimo poreikio ir įgijimo sąlygų, kompetencijų tobulinimas bus apmokamas valstybės biudžeto lėšomis. Tačiau projekto 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta siauresnė psichologų kvalifikacijos tobulinimo finansavimo iš valstybės ar savivaldybės biudžeto asignavimų apimtis, t. y. kad siekiant įgyti įstaigoje (organizacijoje) einamoms pareigoms reikalingą kompetenciją, užtikrinamas psichologų kvalifikacijos tobulinimo ne mažiau kaip 40 valandų per 5 kalendorinius metus finansavimas iš valstybės ar savivaldybės biudžeto asignavimų ar kitų teisėtų lėšų, o kitais atvejais psichologų kvalifikacijos tobulinimas, papildomos kvalifikacijos įgijimas ar kvalifikacijos tobulinimas papildomai tuo atveju, kai psichologas praktinę veiklą per pastaruosius 5 metus vykdė trumpiau nei 3 metus, gali būti finansuojamas suderinus su į pareigas priimančiu asmeniu (darbdaviu), iš kitų teisėtų lėšų ar psichologo lėšų. Pažymėtina, kad jokios kitos valstybės reguliuojamos profesijos atstovų kvalifikacija nėra tobulinama išimtinai už valstybės biudžeto lėšas. Dėl šios priežasties psichologų kvalifikacijos tobulinimo visiškai finansavimas iš valstybės ar savivaldybės biudžeto asignavimų pažeistų lygiateisiškumo principą ir toks valstybės biudžeto lėšų naudojimas nebūtų pagrįstas ir racionalus. Atsižvelgiant į tai, projekto 10 straipsnio 2 dalį siūlytina tikslinti nurodant, kad valstybės biudžeto lėšomis gali būti finansuojami ne visų psichologų, siekiančių įgyti kompetencijas, reikalingas darbui, o psichologų, siekiančių dirbti ar dirbančių viešojo sektoriaus subjektuose – valstybės ar savivaldybių institucijose ir įstaigose ar kitose organizacijose, kurios finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžeto.

27. Projekto 11 straipsnio 1 dalyje yra nustatoma, kad „valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintis pagal įsisteigimo valstybės teisės aktus įgytą teisę verstis psichologo praktine veikla, turi teisę laikinai ir kartais teikti psichologo paslaugas Lietuvos Respublikoje Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme nustatyta tvarka.“ Tačiau to paties straipsnio 2 dalyje yra nustatoma, kad 1 dalyje nurodyti asmenys turi teisę teikti paslaugas laikinai ir kartais tik užsiregistravę Psichologų registre. Tokia nuostata prieštarauja laisvo paslaugų teikimo principui, įtvirtintam Lietuvos Respublikos profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 7 straipsnyje. Be to, projekto 11 straipsnio 3 dalyje yra nustatoma prievolė 1 dalyje nurodytiems asmenims pateikti dokumentus Psichologų registro duomenų tvarkytojui. Vadovaujantis Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnio nuostatomis, kitos valstybės narės pilietis, šiuo atveju psichologas, siekiantis teikti paslaugas laikinai ir kartais, turi pateikti kompetentingos institucijos nustatytus dokumentus, vadovaudamasis Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nurodytu baigtiniu dokumentų sąrašu. Atsižvelgiant į tai, siūlytina koreguoti projektą išbraukiant 11 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis.

28. Atsižvelgiant į tai, kad projekte nenurodyta, kad Lietuvos Respublikos piliečius Psichologų registre registruoja Psichologų registro duomenų tvarkytojas, siūlytina išbraukti projekto 12 straipsnio 2 dalį.

29. Atsižvelgiant į tai, kad projekto 8 straipsnio 1 dalies 2 punktas numato psichologo pareigą laikytis Lietuvos psichologų profesinės etikos kodekso, tikslintina projekto 13 straipsnio 1 dalis ją išdėstant taip: „Etikos komitetas nagrinėja skundus dėl Lietuvos psichologų etikos kodekso nuostatų pažeidimų.“

30. Projekto 13 straipsnio 2 dalies, kurioje numatoma, kad „psichologo paslaugų gavėjų skundai dėl juridinių asmenų psichologo praktinės veiklos, susiję su galimai jiems suteiktų psichologo paslaugų kokybės reikalavimų pažeidimais, nagrinėjami juridinių asmenų patvirtinta tvarka“, formuluotė dėl juridinių asmenų psichologo praktinės veiklos vykdymo nėra aiški, nes juridiniai asmenys psichologo praktinės veiklos nevykdo. Siūlytina projekto 13 straipsnio 2 dalį išdėstyti taip: „Psichologo paslaugų gavėjų skundai dėl psichologo, einančio jo įgytą kvalifikaciją atitinkančias pareigas viešojo ar privataus sektoriaus įstaigoje (organizacijoje), praktinės veiklos, susiję su galimai jiems suteiktų psichologo paslaugų kokybės reikalavimų pažeidimais, nagrinėjami įstaigos (organizacijos) vadovo nustatyta tvarka.“

Skundai dėl psichologo paslaugų kokybės pagal savo esmę negali būti atskiriami nuo skundų dėl psichologų profesinės etikos reikalavimų laikymosi, nes psichologo paslaugų kokybė būtų netinkama būtent dėl psichologų profesinės etikos reikalavimų nesilaikymo, todėl nagrinėjant skundus dėl psichologo paslaugų kokybės reikėtų vertinti psichologų profesinės etikos reikalavimų laikymąsi (tai daryti pagal projektą numatoma pavesti Komitetui (projekto 9 ir 13 straipsniai), tam reikia turėti psichologijos srities žinių. Atsižvelgiant į tai bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies 7 punktu, siūlytina iš projekto 13 straipsnio 2 dalies išbraukti Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą kaip instituciją, nagrinėjančią skundus dėl individualiai psichologo praktine veikla užsiimančio psichologo suteiktų psichologo paslaugų kokybės.

Atsižvelgiant į šio nutarimo 4 punkte pateiktą pasiūlymą, projekto 13 straipsnyje nustatytina, kad skundų nagrinėjimą dėl psichologo, einančio jo įgytą kvalifikaciją atitinkančias pareigas viešojo ar privataus sektoriaus įstaigoje (organizacijoje), suteiktų psichologo paslaugų kokybės, jei asmuo nepatenkintas įstaigos (organizacijos) priimtu sprendimu išnagrinėjus jo skundą, bei dėl individualiai psichologo praktine veikla užsiimančio psichologo suteiktų psichologo paslaugų kokybės nagrinėja psichologų praktinės veiklos priežiūrą vykdanči institucija.

31. Atsižvelgiant į švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintą Kvalifikacinių laipsnių sąrangą, siūlytina koreguoti projekto 15 straipsnio 3 dalį ją išdėstant taip: „Asmuo, kuris iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos turėjo aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus universitetines pirmosios pakopos psichologijos studijas, ir dirbo psichologu, turi teisę užsiimti psichologo praktine veikla, neturėdamas šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytos aukštojo mokslo kvalifikacijos, ne ilgiau kaip 3 metus nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.“

32. Medicinos psichologų profesinės kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimo sąlygas, teisės verstis asmens sveikatos priežiūros praktika įgijimo, įgyvendinimo ir panaikinimo sąlygas, profesinės kvalifikacijos pripažinimą ir kompetenciją, licencijos išdavimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo panaikinimo reikalavimus nustato Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas. Atsižvelgiant į tai bei siekiant išvengti dvigubo licencijavimo bei papildomos administracinės naštos medicinos psichologams (t. y. be prievolės gauti licenciją, dar ir užsiregistruoti Psichologų registre (patikslinus projektą pagal šio nutarimo 3 punkte nurodytą pasiūlymą – gauti psichologo registracijos pažymėjimą), projekte turėtų būti įvardyta, jog medicinos psichologams norint užsiimti psichologo praktine veikla netaikomas reikalavimas papildomai gauti psichologo registracijos pažymėjimą, jei jis turi išduotą galiojančią licenciją užsiimti medicinos psichologo praktika, taip pat turėtų būti nurodyta, kad informacija apie medicinos psichologams išduotas licencijas į Psichologų sąrašą Licencijų informacinėje sistemoje pateikiama be psichologo prašymo, ir nustatyta, kad Psichologų praktinės veiklos įstatymas medicinos psichologams taikomas tiek, kiek jų praktinės veiklos nereglamentuoja Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas.

33. Atsižvelgiant į šio nutarimo 4 punkte pateiktą pasiūlymą nustatyti, kad psichologų praktinės veiklos priežiūrą vykdo Vyriausybės įgaliota institucija, bei į tai, kad turimais duomenimis, rinkoje šiuo metu yra ne mažiau kaip 8 000 psichologijos studijas baigusių asmenų, psichologų praktinės veiklos priežiūros funkcijoms vykdyti reikėtų 6 pareigybių: 3 pareigybių su psichologų pažymėjimų išdavimu susijusioms funkcijoms ir 3 – psichologų praktinės veiklos priežiūros funkcijoms vykdyti. Nurodytų pareigybių darbo užmokesčiui, jei įstatymas įsigaliotų nuo 2024 m. gegužės 1 d., 2024 metams reikėtų apie 93 tūkst. eurų, taip pat apie 15 tūkst. eurų naujoms darbo vietoms įrengti.

Taip pat reikės papildomų lėšų psichologų pažymėjimus išduodančios ir psichologų praktinės veiklos priežiūrą vykdančios institucijos naudojamai informacinei sistemai pritaikyti. Pavyzdžiui, jei ši funkcija būtų pavesta Valstybinei akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybai prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų licencijų registro psichologų pažymėjimų moduliui sukurti ir kitiems patobulinimams reikėtų apie 140 tūkst. eurų.

Jei įstatymas įsigaliotų nuo 2024 m. gegužės 1 d., visų paminėtų veiksmų įgyvendinimo kaštai preliminariais skaičiavimais siektų 248 tūkst. eurų, vėlesniais metais reikėtų finansų tik darbo vietoms išlaikyti (140 tūkst. eurų). Preliminariais skaičiavimais, Lietuvos psichologų etikos komiteto narių atlygiui už veiklą (neskaičiuojant išlaidų komiteto narių darbo vietoms įrengti, patalpoms išlaikyti ir kitų išlaidų) 2024 metais prireiktų apie 80 tūkst. eurų bei vėliau kasmet apie 120 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų.

Atsižvelgiant į šiuo metu besiklostančią šalies ekonominę ir geopolitinę padėtį (karas Ukrainoje, energetinių išteklių kainų augimas, nelegalūs imigrantai) bei didėjančią valstybės biudžeto poreikį šiems klausimams spręsti, projektui įgyvendinti reikalingos lėšos 2023 m. valstybės biudžeto projekte nesuplanuotos, todėl tikslintina projekto 15 straipsnio 1 dalyje

numatoma projekto įsigaliojimo data, nukeliant ją į 2024 m. gegužės 1 d. Atitinkamai tikslintina projekto įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo data.

Ministras Pirmininkas

Sveikatos apsaugos ministras